

30.03.2015

Ryj/4

§ 347

Iltakouluasia: Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvitys

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti

- hyväksyä Ulkovalaistuksen tarveselvitys, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet -raportin ohjeellisena noudatettavaksi
- kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa, rakennusvalvontavirastoa ja rakennusvirastoa yhteistyössä käynnistämään tarveselvitykseen perustuvat jatkoselvitykset sekä
- kehottaa asianomaisia hallintokuntia kiinnittämään huomiota toteutettavien ulkovalaistusratkaisujen energia- ja kustannustehokkuuteen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ulkovalaistuksen tarveselvitys, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet
- 2 Katujen valaistusluokat
- 3 Kevyen liikenteen valaistusluokat
- 4 Aluetyypit
- 5 Kaupungin valot -raportti
- 6 Kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto 4.2.2015
- 7 Liikennelaitos -liikelaitoksen lausunto 27.2.2015
- 8 Museoviraston lausunto 17.2.2015
- 9 Rakennuslautakunnan lausunto 24.2.2015
- 10 Helsinki City Markkinointi ry:n lausunto 25.2.2015
- 11 Helsingin Satama Oy:n lausunto 25.2.2015
- 12 Helsingin Yrittäjien lausunto 27.2.2015

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

30.03.2015

Ryj/4

Esittelijän perustelut

Yleisten töiden lautakunta päätti 13.1.2015 lähettää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvityksen ja esittää, että kaupungin ulkovalaistuksessa siirrytään toimimaan selvityksessä esitettyjen periaatteiden mukaisesti ja käynnistetään siinä esitetyt jatkoselvitykset hallintokuntien yhteistyönä.

Tarveselvitys on liitteenä 1. Valaistuskartat ovat liitteinä 2 ja 3 sekä aluetyypit liitteessä 4.

Yleistä tarveselvityksen sisällöstä

Rakennusvirasto on yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien kanssa laatinut kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvityksen.

Tarveselvityksessä esitetään ulkovalaistuksen suunnittelun ja toteutuksen yleiset periaatteet, joilla eri alueiden valaistus saatetaan johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Selvityksessä on tarkasteltu kaikkia kaupungin julkisia ulkoalueita.

Nyt laadittu selvitys toimii pohjana Helsingin ulkovalaistuksen suunnittelulle seuraavien 20 vuoden aikana.

Tarveselvitystyön pohjana on ollut Kaupungin valot – Helsingin valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet –raportti vuodelta 2003. Raportin keskeiset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet ovat edelleen ajankohtaisia, mutta se ei anna suoria ohjeita suunnittelulle, joten erillisen tarveselvityksen tekeminen on katsottu tarpeelliseksi.

Tarveselvitys toimii valaistustoimenpiteiden budjetoinnin, ohjelmoinnin ja päätöksenteon apuvälineenä ja ohjauskeinona sekä myöhempien suunnitelmien lähtökohtana uudisrakentamisen ja perusparantamisen osalta. Tarveselvityksessä on esitetty periaatteet valaistuksen ohjauksesta ja energian käytöstä.

Tarveselvityksessä on selkeytetty valaistussuunnittelun sisältöä ja vastuita eri suunnitelmatasoilla. Selvityksessä korostetaan osayleiskaavatasoisten yleissuunnitelmien sekä aluesuunnitelmien merkitystä sekä tarvetta puistosuunnittelun ja puistojen valaistussuunnittelun yhteistyön tiivistämiseen.

Valaistuksen suunnitteluprosessissa on kolme tasoa: Koko kaupungin taso (yleiskaava / valaistuksen tarveselvitys), aluetaso (asemakaava ja aluesuunnitelmat / valaistuksen yleissuunnitelmat) sekä toteutustaso (katu- ja puistosuunnitelmat / kohdekohtaiset valaistussuunnitelmat).

Yleiskaavatasolla voidaan asettaa erilaisille alueille tavoitteita, jotka vaikuttavat alueiden myöhempään suunnitteluun myös valaistuksen

osalta. Nyt laadittu tarveselvitys on apuväline, jota voidaan käyttää yleiskaavan rinnalla, kun tehdään koko kaupungin aluetta koskevia linjauksia myöhemmän suunnittelun pohjaksi.

Asemakaavavaiheessa uusille projektialueille ja laajoille täydennysrakentamisalueille laaditaan koko alueen kattava lähiympäristön suunnitteluohje ja valaistuksen yleissuunnitelma. Kaavoitustyön rinnalla tapahtuvasta valaistuksen yleissuunnitelmien laatimisesta vastaa kaupunkisuunnitteluvirasto. Valaistuksen yleissuunnitelma tulee laatia myös merkittäville vanhoille kaupunkialueille, vaikka niillä ei ole suunnitteilla uusia asemakaavoja tai kaavamuutoksia.

Aluesuunnitelmat laaditaan rakennusvirastossa vanhoille alueille, joille ei ole tulossa merkittäviä muutoksia. Ne perustuvat alueen kunto- ja tarvekartoitukseen ja toimivat pohjana alueen kehittämiselle 5-10 vuodeksi eteenpäin. Valaistukselle asetetut tavoitteet ja kehitystarve tulee määritellä aluesuunnitelmissa alueilla, joilla ei ole käynnissä tai käynnistymässä muita laajoja, kaavamuutoksia edellyttäviä suunnitelmia.

Katusuunnitelmassa määritellään katutilan jäsenyyksestä eri toimintoihin sekä määritellään detaljisuunnittelun periaatteet. Katusuunnitelmassa esitetään myös valaistuksen yleiset periaatteet, kuten valaistustapa sekä pylväiden likimääräinen sijoitus ja mittakaava.

Mikäli alueelle on laadittu valaistuksen yleissuunnitelma tai aluesuunnitelma, jossa määritellään valaistukselle asetetut kaupunkikuvalliset tavoitteet, toimii se ohjeena kadun valaistuksen suunnittelussa. Ellei tällaista suunnitelmaa ole, valaistuksen suunnittelussa tulee noudattaa yleisohjetta ja määritellä tarvittaessa yhteistyössä aluesuunnittelijan kanssa valaistukselle asetettavat tavoitteet niin, että ne tukevat alueen muuta suunnittelua ja liittyvät luontevasti ympäröivien alueiden valaistukseen. Valaistuksen rakennussuunnitelma laaditaan katujen tai puistojen rakennussuunnitelman rinnalla.

Valaistuksen yleiset periaatteet

Helsingin valaistuksen yleisohje on laadittu noudatettavaksi alueilla, joille ei ole laadittu toteuttamiskelpoista alueellista valaistuksen yleissuunnitelmaa tai aluesuunnitelmaa. Yleisohjeessa määritellään selkeä ja yhtenäinen Helsingin valaistusjärjestelmä, joka soveltuu useimmille alueille.

Tarveselvityksessä esitetään, että kaupungissa siirrytään pääsääntöisesti käyttämään valkoista, hyvän värintoiston omaavaa valoa.

Yleisohjeessa on esitetty valaisinten ohjeelliset sijoitteluperiaatteet erityyppisille kaduille. Valaistustavat kuvataan tarveselvityksessä pääosin katuluokittain ja alueittain. Yleisohjeessa esitetään kriteerit valaistusluokan valinnalle.

Kaupunkikuvalliset periaatteet

Valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet on määritelty vuonna 2003 tehdyssä, edelleen voimassa olevassa Kaupungin valot –raportissa. Periaatteita on nyt esillä olevassa selvityksessä vain eräiltä osin täsmennetty.

Valaistustekniset periaatteet

Valaistusteknisissä periaatteissa käsitellään mm. valaistustapaa, valolajia ja valaistusluokkia. Valkoisen värin ja hyvän värintoiston omaavien valonlähteiden käyttö, kustannustehokkaat sekä kaupunkikuvallisesti ja teknisesti laadukkaat standardiratkaisut sekä katukohtainen luokittelu ovat keskeisiä. Katujen ja kevyen liikenteen pääreitistön valaistusluokat on esitetty kartoilla tarveselvityksen liitteinä.

Valaistusluokkakartat ovat liitteinä 2 ja 3.

Valaistuksenohjaukseen, valonlähteiden energiatehokkuuteen ja valaistuslaitteiden kestävyteen kiinnitetään huomiota.

Toiminnalliset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet

Ulkovalaistuksen toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia tavoitteita on tarkasteltu aluetyypeittäin käyttäen Helsingille ominaisia aluetyyppien määrittäjiä: Kantakaupunki, liikekeskusta, alue- ja palvelukeskukset, asuinalueet, historialliset alueet.

Aluetyypit on esitetty selvityksen liitteessä 3.

Kunkin osalta on tehty suositus, esimerkiksi kantakaupungin osalta on linjattu, että 'kaduilla on pääosin ripustusvalaistus ja Y-valaisin tai alueen hengen mukainen valaisin, puistoissa niiden perinteiden valaistustavat ja niiden hengen mukaiset valaisimet.'

Toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia tavoitteita on tarkasteltu myös alueittain, mm. katualueet, viher- ja virkistysalueet, vesialueet ja rannat, maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet. Lisäksi selvitys sisältää periaatteet rakennusten julkisivuvalaistuksen ja

30.03.2015

Ryj/4

erityiskohteiden, kuten muistomerkkien, valaistuksen suunnittelulle sekä kausivalaistukselle ja pimeäksi jätettäville kohteille.

Jatkoselvitykset

Tärkeimpiä tarvittavia jatkoselvityksiä on selvityksessä 12 kpl. Ne ovat:

1. Joulu- ja kausivalaistusperiaatteet sekä -ohje
2. Taideteosten valaisemisen periaatteet
3. Helsingin perinteisen Y-valaisimen käyttöperiaatteet
4. Valaistavat maamerkit ja erityiskohteet mukaan lukien korkeat rakennukset
5. Julkisivujen ja pihojen valaistusohjeen päivittäminen
6. Puistojen valaistusohjeen laatiminen
7. Ranta-alueiden ja -reittien valaistuksen yleissuunnitelman laatiminen
8. Suunnitelma pimeäksi jätettävistä alueista
9. Leikkipaikkojen ja koira-aitausten valaistusperiaatteiden linjaus
10. Liikekeskustan valaistuksen yleissuunnitelma
11. Kalusteohjeen täydentäminen valaistuskalusteilla
12. Merkittävien julkisivujen valaistuskriteerit.

Useimmat esitetyistä lisäselvityksistä sivuavat monen viraston toimialaa, joten ne edellyttävät hallintokuntien yhteistyötä. Raportissa on esitetty vastuutahot eri selvityksille sekä alustava tavoiteaikataulu. Tavoitteena on, että jatkotoimia edellyttävät osa-alueet saadaan linjattua ja lisättyä raporttiin viimeistään vuonna 2017. Sen jälkeen tarveselvitys voidaan päivittää vuonna 2018.

Saadut lausunnot

Tarveselvityksestä on pyydetty lausunnot kaupunginmuseon johtokunnalta, kaupunkisuunnittelulautakunnalta, kiinteistölautakunnalta, liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnalta, rakennuslautakunnalta, Helen Oy:ltä, Helsingin Satama Oy:ltä, kaupunkikuvaneuvottelukunnalta. Lisäksi lausunnot on pyydetty Liikennevirastolta, Senaatti-kiinteistöiltä, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Helsingin Yrittäjiltä ja Helsinki City Markkinointi Oy:ltä. Liikennevirasto, Senaatti-kiinteistöt, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus eivät ole antaneet pyydettyä

lausuntoa. Lauta- ja johtokuntien lausunnot ovat päätöshistoriassa. Muut saadut lausunnot ovat liitteinä 6 – 12.

Yleisesti ottaen lausunnoissa suhtaudutaan myönteisesti ulkovalaistuksen tarveselvitykseen sekä siinä esitettyihin periaatteisiin ja jatkoselvityskohteisiin. Yhteistyön lisääminen ja kehittäminen eri osapuolten sekä kaupungin ulkopuolisten toimijoiden, kuten yritysten ja kiinteistöjen kanssa tuotiin esiin useassa lausunnossa. Muutamassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota perinteisten Y-valaisimien säilyttämiseen. Myös joulu- ja kausivalaistuksen merkitystä korostettiin useassa lausunnossa.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan ja rakennuslautakunnan lausunnoissa kiinnitettiin huomiota mm. siihen, että jatkotoimenpiteiden luettelo on päivitettävä sekä vastuutahot vielä täsmennettävä. Myös kaupunkikuvaneuvottelukunnan rooli on lisättävä tarveselvitykseen.

Opastuksen ja liikenneturvallisuudenhuomioon ottamista valaistuksessa korostettiin erityisesti Helsingin Satama Oy:n ja liikennelaitos –liikelaitoksen lausunnoissa.

Kiinteistölautakunnan ja Helsingin Yrittäjien lausunnoissa korostettiin, ettei tarveselvityksen toimenpiteistä saisi aiheutua lisäkustannuksia.

Esittelijän perustelut

Esittelijä toteaa, että vastuu valaistuksesta jakautuu kaupungin organisaatiossa usealle hallintokunnalle. Rakennusvirasto vastaa katujen ja puistojen valaistuksesta, liikuntavirasto ja Helsingin Satama Oy hallinnoimiensa alueiden valaistuksesta. Kaupunkisuunnitteluvirasto määrittelee yhteistyössä rakennusviraston kanssa uusien alueiden valaistusperiaatteet osayleiskaavojen ja asemakaavojen laadinnan yhteydessä. Kaupunkikuvaneuvottelukunta ottaa kantaa merkittäviin julkisivuvalaistussuunnitelmiin ja valaistusperiaatteisiin julkisessa kaupunkitilassa. Kaupunginkanslia puolestaan on mukana valaistusasioissa erilaisten valotapahtumien strategisesta suunnittelusta vastaavana tahona.

Kiinteistöjen vastuulle kuuluvaa valaistusta ohjeistaa ja valvoo rakennusvalvontavirasto. Kausivalaistuksesta, erityisesti jouluvalaistuksesta, vastaavat kiinteistöt, yrittäjät ja yritysten muodostamat kauppiasyhdistykset.

Esittelijän mielestä laadittu tarveselvitys kokoaa hyvin yhteen kaupungin ulkovalaistuksen suunnittelun ja toteutuksen yleiset tavoitteet ja periaatteet sekä vielä linjauksia vaativat valaistuksen osa-alueet. Tarveselvityksellä pyritään antamaan suuntaviivat

ulkovalaistuksen pitkän aikavälin kehitystyölle. Tarveselvitys sekä vuonna 2003 hyväksytyt Kaupungin valot –raportti yhdessä muodostavat hyvän pohjan valaistuksen suunnittelulle ja toteuttamiselle. Ehdotetut jatkoselvitykset ovat tarpeellisia täydentämään tarveselvitystä.

Elinkeinopolitiikan näkökulmasta keskeisiä tarpeita kohdistuu sellaisten alueiden valaistusolosuhteisiin, joissa on merkittävässä määrin yritystoimintaa sekä kausiluonteisiin (esim. jouluvalot) valaistustarpeisiin. Yritystoiminnasta liiketilat ja varsinkin keskusta-alueiden liiketilat tarvitsevat riittävät mahdollisuudet mainosvalaistukseen sekä yleiseen tilakokonaisuuksien valaistukseen, jolla taataan paitsi liiketilojen ja vastaavien näkyvyys myös asiakkaiden turvallisuus. Valaistuksen yleissuunnitelmia keskusta-alueille, erityisesti kaupungin ydinkeskustan alueelle, laadittaessa onkin huomioitava sekä alueen yrittäjien että kiinteistönomistajien tarpeet. Kausivalaistuksen ja erityisesti jouluvalaistuksen kehittäminen yhteistoimin on kannatettavaa niin kaupungin imagon ja houkuttelevuuden näkökulmasta kuin myös elinkeinopoliittiselta kannalta.

Yrittäjien ja kiinteistönomistajien kannalta tärkeitä ovat myös erilaisten valotapahtumien mahdollistaminen sekä tapahtumajärjestämisen kannalta keskeisten alueiden valaistusolosuhteiden kehittäminen. Tarveselvityksessä ei ole varsinaisesti huomioitu erikseen erilaisten tapahtuma-alueiden valaistusolosuhteiden kehittämistä, mutta tapahtumien ja tapahtuma-alueiden valaistus on otettava huomioon yleissuunnitelmissa ja tehtävissä jatkoselvityksissä. Yhteistyö eri tahojen kanssa raportissa mainittuja suunnitelmia laadittaessa onkin välttämätöntä. Yhteistyössä on haettava myös uusia ideoita ja hyviä ratkaisuja tapahtuma-alueiden valaistukseen.

Tarveselvitys ei määrittele sitä, mitä toimenpiteitä kunakin vuonna ulkovalaistuksessa tehdään eikä myöskään ulkovalaistuksen rahoitusta. Tarveselvitys ei ole luonteeltaan toteuttamisohjelma, mutta toimii ohjeena normaaleja valaistushankkeita toteutettaessa. Investoinnit tehdään asianomaisen viraston investointiohjelmien mukaan ja sopeutetaan kulloinkin vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen.

Suunnitteluratkaisuilla, laitevalinnoilla ja valaistuksen ohjauksen kehittämisellä on mahdollista vaikuttaa sekä valaistuksen energiatehokkuuteen että kustannuksiin. Yleisesti ottaen tarveselvityksen linjauksilla on kustannuksia alentava vaikutus, koska toiminta on jatkossa entistä suunnitelmallisempaa, ja valaistusratkaisut pyritään tekemään tarveselvityksen ja kaupungin Led-selvityksen mukaisesti mahdollisimman energiatehokkaasti. Päätösehdotukseen

on kuitenkin otettu kehoitus asianomaisille hallintokunnille kiinnittää huomiota toteutettavien ulkovalaistusratkaisujen energia- ja kustannustehokkuuteen.

Saaduissa lausunnoissa esitetyt näkökohdat mm. jatkoselvitystä vaativien kohteiden ja niiden vastuutahojen osalta voidaan ottaa huomioon jatkovalmistelussa sekä tarveselvitystä päivitettäessä.

Suunnitteluvastaava Pia Rantanen ja osastopäällikkö Silja Hyvärinen rakennusvirastosta selostavat asiaa kaupunginhallituksen kokouksessa. Asiantuntijoina kokouksessa ovat myös kaupungininsinööri Raimo K. Saarinen ja yksikön päällikkö Olli Markkanen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ulkovalaistuksen tarveselvitys, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet
- 2 Katujen valaistusluokat
- 3 Kevyen liikenteen valaistusluokat
- 4 Aluetyypit
- 5 Kaupungin valot -raportti
- 6 Kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto 4.2.2015
- 7 Liikennelaitos -liikelaitoksen lausunto 27.2.2015
- 8 Museoviraston lausunto 17.2.2015
- 9 Rakennuslautakunnan lausunto 24.2.2015
- 10 Helsinki City Markkinointi ry:n lausunto 25.2.2015
- 11 Helsingin Satama Oy:n lausunto 25.2.2015
- 12 Helsingin Yrittäjien lausunto 27.2.2015

Tiedoksi

HKR
Ksv
Kv
HKL
Museo
Rvv
Ymk

Päätöshistoria

30.03.2015

Ryj/4

Kiinteistölautakunta 05.03.2015 § 97

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kiinteistölautakunta katsoo ulkovalaistuksen tarpeen selvittämisen erittäin tärkeäksi asiaksi paitsi kaupungin yleisilmeen ennen kaikkea kaupunkilaisten sekä kaupungin omaisuuden turvallisuuden kannalta.

Kiinteistövirasto vastaa omistamiensa kiinteistöjen piha-alueiden valaisemisesta, minkä johdosta selvitystyön jatkumista pidetään tärkeänä. Jatkotyöskentelyssä on syytä kiinnittää huomiota myös kaupungin palvelutilojen piha-alueiden ja niille johtavien kulkuväylien valaistuksen liittymiseen julkisten alueiden valaistukseen.

Kiinteistövirasto vastaa tällä hetkellä useiden kohteiden julkisivuvalaistuksesta. Tästä syystä julkisivuvalaistuksen ohjeistuksen määrittäminen kustannustehokkaaksi ja toimivaksi katsotaan kiinteistölautakunnassa tärkeäksi. Ohjeistuksessa on otettava huomioon valaistuksen todellinen vaikutus turvallisuuteen sekä liikkumisen ja orientoinnin helpottamiseen.

Kiinteistölautakunta katsoo myös erityisvalaistavien kohteiden määrittämisen tärkeäksi, jotta voidaan saavuttaa yhdenmukainen lopputulos erityisesti historiallisesti merkittävillä alueilla. Valaistuksen tulee olla kustannustehokasta ja tarkoituksenmukaista. Tähän asiaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Ohjeistuksesta mahdollisesti aiheutuvat lisäkustannukset pitää tulevaisuudessa myös ottaa huomioon sekä investointi- että käyttötalousvaroja määriteltäessä.

Kiinteistölautakunta pitää tärkeänä, ettei jatkoselvitysten yhteydessä merkittävästi nostettaisi valaistuksen käytöstä, rakentamisesta tai ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Toteutettavien toimenpiteiden ja niiden ajoituksen on määräydyttävä tarpeiden ja rahoitustilanteen mukaan.

Kiinteistölautakunta esittää näkemyksensä, että kiinteistövirasto pidetään tietoisena jatkoselvitysten etenemisestä. Tärkeää on myös, että kiinteistövirastolle varataan mahdollisuus tulla kuulluksi sitä koskevien asioiden määrittelytyön edetessä.

Esittelijä

tilakeskuksen päällikkö
Arto Hiltunen

30.03.2015

Ryj/4

Lisätiedot

Eero Nuotio, ylläpitopäällikkö, puhelin: 310 71239
eero.nuotio(a)hel.fi

Kaupunginmuseon johtokunta 24.02.2015 § 16

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Kaupunginmuseon johtokunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle koskien ulkovalaistuksen tarveselvitystä ja valaistuksen tavoitteet ja periaatteet -raporttia.

Rakennusviraston teettämä kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvitys käsittelee muun muassa ulkovalaistuksen suunnitteluprosessia, an-taa tavoitteita katuvalaistukselle sekä eräitä toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia ohjeita eri aluetyypeille. Nyt valmistunut tarveselvitys voi toimia jatkossa Kaupungin valot –raportin (2004) rinnakkaisena suunnitteluohjeena.

Kaupunkivalaistuksen historiaa

Kaupunkivalaistus ohjaaminen Helsingissä on alkanut empire-kaudella vuonna 1818, jolloin talonomistajat veloitettiin sijoittamaan kiinteistöihinsä katua valaisevat valolyhdyt määrättyjen piirustusten ja mallien mukaisesti. Määräyksessä mainittiin myös, että kuutamolla voitiin olla sytyttämättä lyhtyjä. Alkuun valolähteinä toimivat talikynttilät. Valaistusta täydennettiin käsilyhdyillä, joita kadulla kulkijat pimeään aikaan käyttivät.

Helsingin kaasulaitos perustettiin vuonna 1860, ja samana vuonna syttyivät ensimmäiset viisi kaasukäyttöistä valaisinpylvästä Heikinesplanadilla (nyk. Mannerheimintie). Samanaikaisesti klassiset tuki-varren varassa olleet kiinteistöjen katulyhdyt muuntuivat kaasukäyttöisiksi. 1800-1900 –lukujen vaihteeseen tullessa kaupunkitilan kaasu-valaistus kuitenkin väistyi ja siitä luovuttiin lopullisesti 1940-luvulla. Ulkotilojen sähkövalaistusta kokeiltiin ensimmäisen kerran Kaivopuistossa jo 1870-luvun lopulla. Ensimmäiset sähköistetyt katuvalot syttyivät Kiseleffin talon edessä vuonna 1885, suhteellisen varhain vain pari vuotta kansainvälisten esikuvien jälkeen. Kunnallinen sähkön-tuotanto alkoi Suvilahdessa vuonna 1909, mikä johti sähkökäyttöisen katuvalaistuksen yleistymiseen. Helsinkiläiselle kaupunkikuvalle tyypillinen Y-valaisin eri variaatioineen suunniteltiin 1930-luvulla, jolloin katuvalaistus ratkaistiin ripustusvalaisimilla.

30.03.2015

Ryj/4

Kaupunkivalaistuksen historiasta periytyy joukko valaisinkalusteita, joilla on eittämätön historiallinen ja kaupunkikuvallinen arvo osana kaupungin identiteettiä. Kaupunkivalaistuksen osatekijöitä kaupunkikeskustassa ovat myös valomainokset ja näyteikkunoiden valaistus, joista tunnetuimman esimerkin tarjoaa funktionalismia edustavan Lasipalatsin valaistusratkaisut. Kaupunkivalaistuksen tekniikka ja normit ovat kehittyneet voimakkaasti 1960-luvulta alkaen.

Historiallisten alueiden ja kohteiden valaistus

Kaupunginmuseon johtokunta esittää, että kaupungin ulkovalaistuksessa tulee huomioida historiallisesti arvokkaiden alueiden, ympäristöjen ja rakennusten ominaisuusluonne. Historiallisten miljöiden ja suojelurakenteiden valaistuksen suunnittelun ja toteutuksen tulee liittyä kohteen alkuperäiseen ideaan. Valaistujen kaupunkitilojen osalta valon ja hämärän tasapainon saavuttamisella on merkitystä kokonaisuuden arvolle. Samoin on tärkeää turvata vanhojen kulttuurihistoriallista arvoa omaavien kadunkalusteiden säilyminen kaupunkikuvassa.

Kaupunginmuseon johtokunta pitää myönteisenä että Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvityksessä on tunnistettu historiallisten alueiden ja kohteiden erityinen merkitys. Historiallisten alueiden ominaispiirteet otetaan valaistussuunnittelussa huomioon. Historiallisesti arvokkaita alueita ovat mm. RKY 2009 -alueet, yleis- ja asemakaavoissa tunnistetut alueet sekä muut arvoympäristöt. Kantakaupungissa käytetään ripustusvalaistusta aina kun se on tarkoituksenmukaista. Perinteisen Y-valaisimen käyttömahdollisuudet selvitetään ja laaditaan suunnitelma valaisimen käytöstä. Suunnitelman tulee perustua olemassa oleviin Y-valaisinvyöhykkeisiin, tätä edelleen täydentäen.

Johtokunta katsoo että rakennusviraston teettämässä Ulkovalaistuksen tarveselvityksessä esitetyt toiminta- ja suunnittelutavoitteet ovat kannatettavia. Kaupunginmuseo osallistuu jatkossa yhteistyösapuolena historiallisten alueiden ja kohteiden valaistusratkaisujen ohjaukseen. Erityisosaamista tältä alueelta tulee syventää, myös kansainvälisten esimerkkien tuntemusta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36973
mikko.lindqvist(a)hel.fi

30.03.2015

Ryj/4

Kaupunkisuunnittelulautakunta 10.02.2015 § 32

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunginkanslia pyytää lausuntoa yleisten töiden lautakunnan hyväksymästä Ulkovalaistuksen tarveselvityksestä, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet -raportista. Rakennusviraston teettämä tarveselvitys käsittelee muun muassa suunnitteluprosessia, antaa tavoitteita katuvalaistukselle sekä eräitä toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia ohjeita eri aluetyypeille.

Kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 2004 Kaupungin valot, valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet -raportin, jossa on useiden virastojen yhteistyössä laatimat kaupunkikuvalliset ohjeet valaistuksen suunnittelulle. Se käsittelee sekä koko kaupungin aluetta että erityyppisiä osa-alueita. Siinä korostetaan valaistuksen suunnittelua aluekokonaisuuksina.

Kaupunkisuunnitteluvirasto laatii parhaillaan uutta yleiskaavaa, jonka tavoitevuosi on 2050. Kaupunkiin tulee uusia asuntoalueita ja täydennysrakentamista. Yleiskaavaluonnoksen mukaan kaupunkirakenne ja kaupunkirakenteen ympäristötyypit tulevat muuttumaan voimakkaasti. Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parannetaan. Kantakaupunkimainen alue laajenee ja alueen katutilojen käyttö muuttuu sekoittuneeksi siten, että pääkatu on myös kauppakatu ja merkittävä jalankulun katu. Kadut ovat osa yhtenäisesti suunniteltavaa aluekokonaisuutta, mikä tulee ottaa huomioon myös valaistuksen suunnittelussa.

Rakennusviraston teettämässä Ulkovalaistuksen tarveselvityksessä esitetyt suunnittelutavoitteet ovat kannatettavia. Jatkotoimenpiteinä laadittavaksi ehdotettujen suunnitelmien luettelo on myös kannatettava vaikkakin se on jossain määrin puutteellinen. Erillisten valaistusselvityksien tarve tulee kasvamaan uusien tarpeiden myötä. Nyt valmistunut tarveselvitys voi toimia jatkossa Kaupungin valot -raportin rinnakkaisena suunnitteluohjeena.

Johtuen yleiskaavan ja asemakaavoituksen myötä muuttuvasta suunnittelutilanteesta päätöksellä ei kuitenkaan kannata sitoutua tietyn poikkileikkaustilanteen tai vanhan yleiskaavan mukaisiin karttoihin tai katuluokituksiin. Jatkotoimenpideohjeiden vastuujakokartta ei myöskään täysin vastaa kaupunkisuunnitteluviraston ja

rakennusviraston johtosäätöjen mukaista ja yhdessä noudattamaa julkisen tilan suunnittelun vastuujakoa.

Ulkovalaistuksen tarveselvitys -raportissa esitetty valaistuksen suunnitteluprosessin selkiyttäminen on tärkeää. Luontevin tapa on liittää valaistus osaksi rakennusviraston julkisen tilan (katujen, aukioiden ja puistojen) suunnittelua ja toimia vastaavalla tavalla, mikä on vakiintunut muussakin julkisen tilan suunnitteluun ja yhteistyöhön virastojen välillä.

Kaupunkisuunnitteluvirasto laatii yleiskaavoja, asemakaavoja ja näihin kuuluvia liikennesuunnitelmia. Näiden rinnalla tehdään edellä mainittuihin liittyviä julkisen ympäristön asemakaavatasoisia suunnitelmia sekä lähiympäristön suunnitteluohjeita. Niissä määritellään julkisen tilan kaupunkikuvalliset ja toiminnalliset pääominaisuudet ja päätavoitteet. Sama tarkkuustaso koskee myös kaupunkisuunnitteluviraston näihin töihin liittyvää valaistuksen suunnittelun ohjeistusta.

Julkisen tilan suunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa rakennusvirasto. Sovitun yhteistyöprosessin mukaan rakennusvirasto laatii julkisen tilan yleissuunnitelmat, toteutussuunnitelmat ja aluesuunnitelmat asemakaavojen ja niihin liittyvien liikennesuunnitelmien sekä näiden julkista tilaa koskevien tavoitteiden ja ohjeiden perusteella. Valaistussuunnittelun liittämiseksi osaksi muuta suunnitteluprosessia on jatkossa nykyistä paremmat edellytykset, kun valaistuksen suunnittelu on keskitetty rakennusvirastoon siirtämällä sinne vuoden alussa Helsingin Energian ulkovalaistustoimisto.

Valaistustekniikan voimakas viimeaikainen kehitys luo myös edellytykset hyvälle valaistussuunnittelulle. Valaistuksen värintoisto on parantunut, energiakulutus vähentynyt ja säätötekniikka kehittynyt. Samalla turvallisuusolosuhteita ja valaistuksen sopimista kaupunkikuvaan (mm. ympäristön mittakaavaan) ja eri ympäristötyyppeihin on voitu parantaa.

Kaupunkisuunnitteluviraston mielestä valaistuksen kehittäminen on tärkeä osa kaupungin julkisen tilan ilmeen, viihtyisyyden ja turvallisuuden kohentamista.

Esittelijä

virastopäällikkö
Mikko Aho

Lisätiedot

Anne Karppinen, arkkitehti, puhelin: 310 37200
anne.karppinen(a)hel.fi
Ilpo Forssen, projektipäällikkö, puhelin: 310 37199

30.03.2015

ilpo.forssen(a)hel.fi
Pekka Nikulainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37122
pekka.nikulainen(a)hel.fi
Pia Sjöroos, projektipäällikkö, puhelin: 310 37281
pia.sjoroos(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 10.02.2015 § 63

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle lausunnon rakennusviraston laatimasta Ulkovalaistuksen tarveselvityksestä.

Ympäristölautakunta pitää tärkeänä kaupungin valaistuksen tavoitteiden ja periaatteiden määrittelyä, kuten nyt on tehty. Ulkovalaistuksen tarveselvitys määrittelee ne selkeästi ja sisällöltään kannatettavasti. Ulkovalaistuksen tarveselvityksen päätavoitteena on liikkumisen ja orientoinnin helpottaminen sekä turvallisuuden parantamisen kaupungin julkisilla alueilla.

Ympäristölautakunta toteaa, että ympäristökeskukselle ei ole tullut lainkaan valituksia valaistuksen heikkoudesta kaupungissa, sen sijaan häikäisystä tulee vuosittain muutamia valituksia. Useimmiten ne liittyvät teollisuuskiinteistöjen, parkkipaikkojen tai urheilukenttien valaistukseen. Ongelmallisia voivat olla mm. erityisen korkeat valopylväät, joilla tavoitellaan laajan alueen valaisua. Tarveselvityksen mukaan kaikenlainen häiriö- tai tarpeeton valo pyritään tulevaisuudessa estämään, niin ettei sitä suuntaudu esim. taivaalle, asuntoihin tai tarpeettomasti luonnonympäristöön. Tavoite on erittäin hyvä sekä asumisen että luonnon kannalta.

Luonnonsuojelun näkökulma on otettu selvityksessä huomioon tavoitteessa säilyttää pimeitä alueita valaistujen vastapainona. Myös ne ovat tärkeitä, ja ne on syytä määritellä. Ympäristökeskus osallistuu mielellään niiden määrittelyyn, samoin kuin ranta-alueiden valaistuksen yleissuunnitteluun. Ensisijaisia valaisemattomia kohteita ovat luonnonsuojelualueet ja tärkeät lepakkoalueet. Näiden alueiden lähistöllä on syytä suunnitella valaistus siten, että tarpeetonta hajavaloa (ns. valosaastetta) ei kantaudu pimeille alueille. Jos esimerkiksi viiksisippojen asuttaman tärkeän lepakkoalueen lähistöllä tarvitaan ulkoilutien valaisemista, hajavaloa voi estää sopivalla suuntaamisella ja riittävän matalilla valopylväillä. Myös valaistusaikojen säätämällä ja mahdollisesti liiketunnistimien käytöllä voidaan vähentää sekä häiriövaloa että sähkönkulutusta.

Tarveselvityksessä on asiaankuuluvasti esitetty periaatteet valaistuksen ohjauksesta ja energian käytöstä, ja lisäksi tavoitteena on kaupungin imagon, elämyksellisyyden ja vetovoimaisuuden lisääminen energiatehokkaan valaistuksen avulla. Nämä seikat ovat tärkeitä suunniteltaessa valaistusta. Selvityksestä ei kuitenkaan löydy mainittuja energiankäytön periaatteita. Ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että selvitykseen lisätäänkin oma kappale, jossa kerrotaan kaupungin energiatehokkaan ulkovalaistuksen periaatteet ja tulevaisuuden tavoitteet. LED -valaistus ja älykkäät ohjausjärjestelmät kehittyvät nopeasti ja tuottavat energiansäästöä ja sitä kautta tulevaisuudessa rahallisia säästöjä.

Ulkovalaistus on yksi tärkeä kaupungin omista keinoista vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöihin. Sen osuus kaupungin sähkönkulutuksesta on suuruusluokaltaan noin 10 %. Selvityksessä olisi voitu tuoda esille tarkemmin kaupungin ilmastotavoitteet. Nyt on mainittu että, ”Helsinki on sitoutunut tiettyihin ilmastomuutosta hillitseviin sopimuksiin ja energiansäästötavoitteisiin, kuten kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS)”. Tämä on toki konkreettisin sopimus ulkovalaistusta ajatellen, mutta yleisemmin Helsingin ilmastotavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2050 sekä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 30 % vuosien 1990 - 2020 välillä. Samalla aikavälillä on tavoitteena parantaa koko kaupunkialueen asukaskohtaista energiatehokkuutta 20 %. Ulkovalaistuksen energiatehokkuustoimet edesauttavat osaltaan näihin tavoitteeseen pääsyä. Kaupungin toimiessa esimerkkinä myös yksityinen ulkovalaistus kehitty nopeammin paremmaksi. Energiansäästösyistä ympäristölautakunta ei kannata suurta lisäystä myöskään erityiskohteiden valaisuun.

Julkisivuvalaistuksesta on tarkoitus laatia suunnitelma yhteistyössä kiinteistöjen kanssa. Siinä määritellään alueet ja rakennukset, joiden julkisivut toivotaan valaistavan kaupunkitilan yhtenäisyyden aikaansaamiseksi. Rakennusvalvonnan julkisivuvalaistusta koskevat ohjeet päivitetään niin, että ne sisältävät myös ohjeet valomainosten käytöstä ja täydentävät yleisohjetta julkisivuvalaistuksen yksityiskohtaisen suunnittelun osalta. Tämä on hyvä ehdotus, mutta pitäisi miettiä myös olisiko tarpeen laatia ohjeistusta tilapäisten, esimerkiksi rakennustyömaiden, valomainosten sijoittamiselle ja käytölle.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, puhelin: +358 9 310 31581

30.03.2015

Ryj/4

kaarina.heikkonen(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 13.01.2015 § 6

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti lähettää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi liitteenä olevan otsikon mukaisen Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvityksen ja esittää, että kaupungin ulkovalaistuksessa siirrytään toimimaan selvityksessä esitettyjen periaatteiden mukaisesti ja käynnistetään siinä esitetyt jatkoselvitykset hallintokuntien yhteistyönä.

Tärkeimpiä tarvittavia jatkoselvityksiä ovat:

1. Joului- ja kausivalaistusperiaatteet sekä -ohje
2. Taideteosten valaisemisen periaatteet
3. Helsingin perinteisen Y-valaisimen käyttöperiaatteet
4. Valaistavat maamerkit ja erityiskohteet mukaan lukien korkeat rakennukset
5. Julkisivujen ja pihojen valaistusohjeen päivittäminen
6. Puistojen valaistusohjeen laatiminen
7. Ranta-alueiden ja -reittien valaistuksen yleissuunnitelman laatiminen
8. Suunnitelma pimeäksi jätettävistä alueista
9. Leikkipaikkojen ja koira-aitausten valaistusperiaatteiden linjaus
10. Liikekeskustan valaistuksen yleissuunnitelma
11. Kalusteohjeen täydentäminen valaistuskalusteilla
12. Merkittävien julkisivujen valaistuskriteerit

Ulkovalaistuksen tarveselvitys on laadittu rakennusviraston johdolla useiden hallintokuntien yhteistyönä. Siinä on määritelty ulkovalaistuksen tavoitteet sekä esitetty keinot niihin pääsemiseksi. Selvityksessä on tarkasteltu kaikkia kaupungin julkisia ulkoalueita. Tarveselvitys ei kuitenkaan ole toimenpideohjelma, vaan se antaa suuntaviivat ulkovalaistuksen suunnittelulle ja päätöksenteolle seuraavan 20 vuoden jaksolla. Toteutettavat toimenpiteet ja niiden ajoitus määräytyvät kulloistenkin tarpeiden ja kaupungin rahoitusmahdollisuuksien mukaan.

Ulkovalaistuksen tavoitteiksi on selvityksessä määritelty:

- turvallisuuden ja viihtyisyyden parantaminen

- liikkumisen ja orientoinnin helpottaminen
- kaupungin imagon parantaminen ja vetovoimaisuuden lisääminen
- valaistuksen energiatehokkuuden parantaminen
- häiriövalon ja muun tarpeettoman valon estäminen
- esteettömyyden parantaminen

Selvityksessä todetaan, että kaupungin ulkovalaistus on yleistasoltaan hyvä. Suurimmat puutteet ovat asukkailta saadun palautteen perusteella puistojen toiminnallisten alueiden, kuten leikkipaikkojen, liikuntapaikkojen ja koira-aitausten valaistuksessa. Valaistus on myös teknisesti hyvässä kunnossa. Kaupungin 86 000 valopisteestä noin 75 % on asennettu vuoden 1990 jälkeen. Sen sijaan käytetyn valon laatu ei kaikilta osin täytä sille asetettuja toiveita. Kustannussyistä yli 60:ssä % valaisimista käytetään suurpainenaatriumlamppuja, joiden valo on kellertävää ja värintoistokyky on huono. Tarveselvityksessä esitetään, että kaupungissa siirrytään käyttämään valkoista, hyvän värintoiston omaavaa valoa jäljempänä esitetyin rajauksin.

Tarveselvityksessä on selkeytetty valaistussuunnittelun sisältöä ja vastuita eri suunnitelmatasoilla. Merkittävimpinä muutoksina esitetään seuraavia:

- korostetaan osayleiskaavatasoisten yleissuunnitelmien merkitystä
- korostetaan aluesuunnitelmien merkitystä rakennetun ympäristön valaistuksen tarkastelussa
- tiivistetään puistosuunnittelun ja puistojen valaistussuunnittelun yhteyttä
- historiallisten puistojen valaistussuunnittelussa tehdään tiiviimmin yhteistyötä kaupunginmuseon kanssa
- puistojen toiminnallisten alueiden valaistus toteutetaan laadittavien linjausten ja suunnitteluohjeiden mukaisesti

Tarveselvityksessä todetaan, että energiatehokkuuteen liittyvät EU:n määräykset sekä kaupungin tekemät sitoumukset on huomioitava ulkovalaistuksessa.

Kaupunkikalusteohje ohjaa kalustevalintoja Helsingissä. Vaikka ohje ei valaisinkalusteisiin ulotukaan, sitä käytetään valaistuksessa soveltuvin osin. Tavoitteeksi on asetettu ohjeen laajentaminen käsittämään myös valaisinkalusteet.

Valaistuksen yleiset periaatteet

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Esityksen liitteenä olevassa tarveselvityksessä esitetään Helsingin katuvalaistuksen yleisohje. Se toimii suunnitteluohjeena kaikessa suunnittelussa, mutta ennen kaikkea se on laadittu noudatettavaksi niissä tapauksissa, kun alueelle ei ole laadittu valaistuksen yleissuunnitelmaa tai aluesuunnitelmaa.

Yleisohjeessa valon värin tavoitteeksi on asetettu valkoinen valo (värilämpötila 3000 K) ja värintoistokyvyksi hyvä (Ra-indeksi > 70). Vaatimus on tiukin keskustassa ja puistoissa. Muilla alueilla sallitaan hiukan enemmän vaihtelua, mutta tavoite on kuitenkin sama. Ainoastaan pääkaduilla ja suurimmilla kokoojakaduilla sallitaan kustannussyistä nykyisten suurpainenatriumlamppujen tuottama kellertävä valo.

Yleisohjeessa on esitetty valaisinten ohjeelliset sijoitteluperiaatteet erityyppisille kaduille. Niitä noudatetaan tapauskohtaisesti silloin kun alueelle ei ole laadittu valaistuksen yleissuunnitelmaa. Sijoittelussa otetaan huomioon myös paikalliset tekijät.

Yleisohjeessa esitetään kriteerit valaistusluokan valinnalle. Katujen ja kevyen liikenteen pääreitistön valaistusluokat on esitetty kartoilla tarveselvityksen liitteinä.

Kaupunkikuvalliset periaatteet

Valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet on määritelty vuonna 2003 tehdyssä Kaupungin valot -raportissa. Raportin periaatteet ovat suurelta osin edelleen voimassa, mutta niitä on eräiltä osin täsmennetty. Tarveselvityksessä valaistuksen kaupunkikuvallisista periaatteista todetaan muun muassa seuraavasti:

- Päiväkaupunki ja yökaupunki voivat olla erilaisia, mutta kulkijan täytyy voida orientoitua ja tunnistaa sijaintinsa niin pimeään kuin valoisaankin aikaan
- Kaupungilla tulee olla selkeä linjaus siitä, mitä valaistetaan ja miten sekä siitä, mitä kohteita korostetaan valolla
- Ulkovalaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet esitetään aluetyypeittäin (historialliset alueet, liikekeskusta, aluekeskukset, asuinalueet)
- Puistojen ja rantojen valaisemiseen tulee kiinnittää huomiota. Rantojen oikealla valaisemisella voidaan korostaa Helsingin merellisyyttä ja omaleimaisuutta
- Vuodenaikojen vaihtelua, talven pimeyttä ja kesän valoisia öitä tulee tuoda esille Helsingin omaleimaisuutena

Valaistustekniset periaatteet

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Helsingin ulkovalaistuksessa noudatetaan tämän päätökseen liitteenä olevan ulkovalaistuksen tarveselvityksen mukaisia valaistusteknisiä periaatteita.

Valaistuksen tarveselvityksessä esitetään, että Helsingin ulkovalaistuksessa noudatetaan seuraavia valaistusteknisiä periaatteita:

- Siirrytään käyttämään valkoista valoa ja hyvän värintoiston omaavia valonlähteitä. Tarkemmin tavoitteet on esitetty selvityksen luvussa 3.1
- Käytetään selvityksen luvussa 3.1 esitettyjä valaistustapoja. Merkittävälle tai uusille alueille on niiden omaleimaisuuden tai merkittävyyden perusteella mahdollista suunnitella aluekohtaiset ratkaisut
- Yksittäisen valaisimen valonjako-ominaisuuksien lisäksi valaistustyyppin liikennetilaan tuottamaa valonjakoa tulee tarkastella kokonaisuutena. Häikäisy sekä ympäristöön suuntautuva häiriövalo on minimoitava
- Kaduilla ja kevyen liikenteen pääverkostolla noudatetaan luvussa 3.1 esitettyjä valaistusluokkia. Kaduilla käytettävät valaistusluokat on esitetty selvityksen liitteessä 1 ja kevyen liikenteen pääverkoston valaistusluokat liitteessä 2
- Valaistuksen ohjausta kehitetään siten, että ympäristön olosuhteet, kuten liikennemäärä ja säätila otetaan huomioon valaistusta säädettäessä. Himmentämistä lisätään laitekannan uusiutuessa. Tavoitteena on koko kaupungin kattava älykäs valaistuksen ohjaus
- Käytetään kestäviä, kierrätettäviä sekä energiatehokkaita valaistuslaitteita. Laittevalinnoissa huomioidaan myös kustannustehokkuus ja ilkvallan kestävyys.

Toiminnalliset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet

Ulkovalaistuksen toiminnalliset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet on tarkasteltu aluetyypeittäin. Aluetyypit on esitetty selvityksen liitteessä 3. Eri aluetyyppien valaistuksen tärkeitä tavoitteita ovat mm. seuraavat:

Kantakaupungissa käytetään ripustusvalaistusta aina kun se on tarkoituksenmukaista. Perinteisen Y-valaisimen käyttömahdollisuudet selvitetään ja laaditaan suunnitelma valaisimen käytöstä.

Liikekeskustan valaistuksessa tulee korostua alueen kävelypainottuneisuus. Valaistuksessa tulee keskittyä jalankulkijan viihtyvyyteen ja turvallisuuteen.

Alue- ja palvelukeskusten valaistuksessa tulee keskittyä julkisen valaistuksen ja kiinteistöjen julkisivuvalojen ja valomainosten yhteensovittamiseen.

Arvoympäristöksi luokiteltujen asuinalueiden valaistuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelle luonteenomainen ilme. Uusille alueille ja arvoympäristöksi luokitelluille alueille laaditaan valaistuksen yleissuunnitelma, muutoin noudatetaan valaistuksen yleisohjetta.

Historiallisten alueiden ominaispiirteet otetaan valaistussuunnittelussa huomioon.

Katualueiden toiminnallisuus varmistetaan noudattamalla selvityksessä esitettyjä valaistusluokkia. Valaistusluokissa on huomioitu myös bussija raitiolinjat sekä pysäkit. Pyöräilyn Baanaverkko on esitetty muita paremmin valaistavaksi, millä tuetaan verkon tunnistettavuutta, toimivuutta ja jatkuvuutta läpi kaupungin.

Viher- ja virkistysalueiden valaistus määräytyy pääasiassa hoitoluokan mukaan. Tavoitteena on reittien yhtenäinen valaistus sekä ympäristön erityiskohteiden huomioiminen. Viheralueilla valkoisen valon ja hyvän värintoiston käyttäminen on erityisen tärkeää.

Vesialueiden ja rantojen valaistuksella korostetaan Helsingin merellistä luonnetta. Valaistuksessa otetaan huomioon myös luonnon, muun muassa lepakoiden erityisvaatimukset.

Maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden valaistuksessa huomioidaan alueen erikoisluonne. Jos alueelle ei ole ohjeellista suunnitelmaa, käytetään kaupunginmuseon tai muun alueen hyvin tuntevan tahon asiantuntemusta.

Erityisvalaistavat kohteet ja valotaide lisäävät alueen tunnistettavuutta ja orientoitavuutta. Erityisvalaistavia kohteita ovat muun muassa muistomerkit ja taideteokset. Niitä voivat olla myös sillat, kiertoliittymät tai meluaidat. Niin ikään kaupunkikuvallisesti kauas näkyvät kohteet, kuten vesitornit, savupiiput tai korkeat rakennukset voivat olla erityisvalaistavia. Helsinkiin tulee laatia erityisvalaistavien kohteiden suunnitelma.

Julkisivuvalaistuksesta on laadittava ohjeet sekä määriteltävä yhteistyössä kiinteistöjen kanssa ne rakennukset, joiden julkisivut toivotaan valaistavan. Ensi sijaisesta suunnitelma tarvitaan liikekeskustan alueelle.

30.03.2015

Ryj/4

Joulu- ja kausivalaistuksella parannetaan viihtyisyyttä ja kaupungin vetovoimaisuutta. Kausivalaistuksen toteuttajina ovat useimmiten kiinteistöt ja elinkeinonharjoittajat. Yhdessä toimijoiden kanssa on laadittava ohjeistus ja periaatteet kausivalaistuksen toteuttamiseksi.

Pimeäksi jätettävät alueet ovat tärkeitä valaistujen alueiden vastapainona asukkaiden virkistymisen ja rentoutumisen kannalta. Pimeillä alueilla tarkoitetaan alueita, jotka voidaan jättää valaisematta alueen toimintojen ja turvallisuuden kärsimättä. Kaupunkiin on laadittava suunnitelma pimeäksi jätettävistä alueista.

Esittelijä

osastopäällikkö
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Juhani Sandström, valaistuspäällikkö, puhelin: 310 38521
juhani.sandstrom(a)hel.fi